

Ohjeita viljan inventoinnin suorittajille v. 1941.

Kansanhuoltoministeriön määräyksestä on marras—joulukuulla suoritettava viljan inventointi kaikilla niillä viljelmillä, jotka eivät täytä luovutusvelvollisuuttaan pinta-alan perusteella (n.s. inventointitaloudet). Inventointi suoritetaan aikaan ja järjestykseen nähden kansanhuoltolautakunnan lähempien määräysten mukaan niin, että työ saadaan joulukuun loppuun mennessä suoritetuksi.

Kun kaikki viljelijät eivät ole syystä tai toisesta lähettäneet ilmoitusta siitä, voivatko he täyttää luovutusvelvollisuutensa pinta-alan perusteella, on ennen inventointia asiaa tiedusteltava ja inventoinnista luovuttava, jos käy selville, että viljelmältä riittää viljaa luovutettavaksi hehtaaria kohti vahvistettu määrä.

Ennen mautiloilta lähtöä saavat tarkastusmiehet paikallisesta kansanhuoltolautakunnasta tarvittavat valtakirjat, inventoinnissa käytettävät apulomakkeet sekä kansanhuoltolautakunnan luovoiimat pöytäkirjat ja niihin tiedot viljelmältä ennen inventointia luovutetusta ja tilitetystä viljasta, vuoden 1941 kylvöaloista, viljelijän ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden lukumäärästä, tilan ruokinnassa 1. 9. 1941 olleiden kotieläinten lukumäärästä ym. (jauhatus- ja ostoluvat, myyntitodisteet, leipäkortin saaneet henkilöt ym.). Sitä paitsi ottavat inventoijat mukaan KH-lomakkeita N:o E 61, joita käyttäen he tarvittaessa avustavat viljelmiä anomaan viljan pidätysoikeutta sotapalveluksessa oleville ruokakunnan jäsenille sekä muonapalkkaa tai eläkettä nauttiville. Jälkimmäisille pidätetään viljaa myöhemmin ostokortin kuponkeja vastaan tilitettäväksi.

Inventointia mautiloilta suoritettaessa käytetään muistiinpanojen merkitsemistä ja laskelmien suoritusta varten apulomaketta E 68, johon vilja- ja viljatuotevarastot merkitään samassa järjestyksessä kuin pöytäkirjan taulukkoon 2. Samaan lomakkeeseen tehdään sen lisäksi pöytäkirjan taulukkoon 3 tarvittavat merkinnät kunkin viljalajin vielä puimatta olevista eristä. Kaikki laskutoimitukset suoritetaan apulomakkeen takasivulla tai reunoissa niin, että ne voidaan tarkistaa myöhemmin. Kultakin viljelmältä täytetään eri lomake, joka luovutetaan kansanhuoltolautakunnalle pöytäkirjaliitteenä. Pöytäkirjoihin tehdään merkinnät kosmoskynällä.

1. Jotta inventointi antaisi oikean tuloksen, on inventointiin ryhtyessä ensin huomioitava viljelmältä ennen inventoimispäivää luovutettu viljamäärä. Inventoijan tehtävänä on täydentää kansanhuoltokunnan merkitsemät tiedot vielä tilittämättä olevien tilalta luovutettujen viljaerien osalta. Tilityshän toimitetaan kuukausittain.

2. Viljavaraston suuruutta selvitettyä inventoidaan *jauhamaton vilja* varastopaikoissa kuutioimalla, punnitsemalla tai mittaamalla hl-mitalla. Jos vilja on säännöllisenmuotoisissa laareissa, joissa se voidaan tasoituksen jälkeen luotettavasti kuutioida, mitataan kunkin laarin pituus, leveys ja viljaerän korkeus, kerrotaan saadut sm-luvut keskenään, saadaan m³-määrä ja muunnetaan se hehtolitriksi. 1m³ = 10 hl. Kuutioimisen jouduttamiseksi on tarkastusmiesten syytä pitää mukanaan tarkoitukseen soveltuva mitta tai ohuesta rimasta tehty esim. 1,5 m:n pituinen mittakeppi, johon kymmenet ja viidet senttimetrit on merkitty.

Jos vilja on säikeissä, on se punnittava. Säkien paino vähennetään punnitustuloksesta. Paperisäkit painavat yleensä n. 500 gr, kangassäkit n. 750—1,000 gr. — Pienemmät laarien pohjilla ja latioilla kasoissa olevat viljaerät on mitattava hl-mitalla. Mitta täytetään tällöin ensin yli laitojen, mutta tasoitetaan sitten lapiolla reunojen tasalle.

Yleensä käytetään vahvistettuja, apulomakkeessa esitettyjä hl-painoja. Jos viljan omistaja vaatii hl-painon alentamista sen johdosta, että on syytä epäillä viljan olevan alipainoista, punnitaan kustakin tarkistuksen tarpeesta olevasta viljaerästä ainakin 2 kpl. puolen hecton suuruista näytettä, jotka mitataan joko 50 tai 5 litran mitoilla ylläesitettyllä tavalla. Huomautuksiin merkitään tällöin muistiinpanona „hl-paino todettu”.

Jos tilalla on puitua, mutta ehdottomasti kuivauksen tarpeessa olevaa viljaa, on sen määrä pyrittävä ilmoittamaan varastoimiskelpoisena vähentäen punnitustuloksesta 4 %. Viljan tilavuuteen ei kosteuspitoisuuden muutoksen katsota sanottavasti vaikuttavan.

Jauhamattoman viljan tultua inventoiduksi suoritetaan *viljatuotevarastojen* inventointi. Tärkeimmät viljatuotelajit on lueteltu taulukko 21:n sarakkeissa. Viljatuotekilojen katsotaan vastaavan viljakiloja, joten niiden painomäärät lasketaan sellaisinaan yhteen jauhamattoman viljan kanssa. Kansanhuoltolautakunnassa olevien jauhatuslupamerkintöjen perusteella on, kuten edellä mainittiin, otettava etukäteen selville, kenellä äskettäin annettujen jauhatuslupien perusteella on jauhovarastoja. Kotitarvemylyissä jauhetut varastot ja parhaillaan tilan ulkopuolella jauhettavina, kuivattavina tai lajiteltavina olevat viljaerät on niinkään tarkastettava. Leipä otetaan huomioon vain siinä tapauksessa, että sitä on runsaammin leivottuna. Leipäkortteja vastaan ostettuja viljatuotteita ja leipää ei tietenkään oteta mukaan varastoihin.

3. *Puimattoman viljan* inventointi suoritetaan ensin käynnillä alustavasti kuutioimalla viljakasat säilytyspaikoissa. Kuutiomäärät merkitään pöytäkirjan taulukkoon 3, johon myöhemmin merkitään myös puintitulokset sikäli kun ne saadaan vuoden loppuun mennessä selville. Ellei puintia ole joulukuun kuluessa toimitettu, arvioidaan puintitulos kansanhuoltolautakunnan antamien ohjeiden mukaan.

Puimatonta viljaa kuutioitaessa mitataan kunkin viljakasan pituus,

leveys ja korkeus ja kerrotaan saadut sm-luvut keskenään. Määrätessä kasan korkeutta on paras kiivetä sen päälle ja suorittaa mittaus sille korkeudelle, mihin vilja sen päällä seistäessä keskimäärin painuu. Jos kasan pinta tai reuna on kalteva, otetaan mitta keskikohdalta.

Inventoijat voivat kansanhuoltolautakunnan luottamusmiehinä ja kansanhuollon johtajan antamien ohjeiden mukaan määrätä puinnin toimitettavaksi kohtuullisessa ajassa ja saapua joko yksin tai yhdessä puintipäivänä, joka on määräyksen antaneelle ilmoitettava, tarkistamaan puidun viljan määrän. Ellei tällaista tarkistusta puintipäivänä suoriteta, on viljelijä velvollinen (henkilökohtaisesti tai lähetin välityksellä) viipymättä ilmoittamaan puitaessa saamansa viljan määrän inventoijille. Inventointiaika jatkuu kullakin tilalla, kunnes koko viljasato on puitu tai vuoden loppuun, jolloin puimattoman viljan jyväsato arvioidaan ja on pöytäkirjat sen jälkeen toimitettava kansanhuoltolautakunnalle. Kansanhuoltolautakunta suorittaa tarvittaessa taulukoiden edellyttämän laskutyön ja lähettää toisen pöytäkirjoista postitse viljelijälle.

4. Taulukkoon 4 merkitään kansanhuoltolautakunnassa jo etukäteen tiedot vuoden 1941 kylvöaloista. Kylvöaloja vuodella 1942 suunniteltaessa muutetaan pinta-aloja viljelijän esittämien tietojen ja toivomusten mukaan. Vihantarehua varten varataan siementä vain, jos sitä tilalla on aikaisemmin säännöllisesti viljelty.

5. Viljelijän ruokakuntaan kuuluville henkilöille, joiden lukumäärä on taulukkoon kansanhuoltolautakunnassa merkittävä, varataan leipäviljaa 15 kg kuukautta eli 0.5 kg päivää kohti. Varattavat määrät eri leipäviljojen osalta ovat viljelijän vapaasti harkittavissa lukuunottamatta vehnää, jota saa olla korkeintaan $\frac{1}{3}$ koko määrästä. Jos tilalla on viljelty yksinomaan vehnää, voi kansanhuoltolautakunta myöntää vapautuksen tästä määräyksestä.

6. Kotieläimille varattava kauramäärä lasketaan seuraavalla tavalla: Eläinten lukumäärällä (tiedot merkitään kansanhuoltolautakunnassa) kerrotaan ne kaavakkeeseen merkityt kilomäärät kauraa, jotka viljelijä vuodessa on oikeutettu ruokintaa varten varaamaan. Tällöin saadaan tietää kullekin eläinryhmälle vuodessa varattavat määrät. Suorittamalla niiden yhteenlasku saadaan ruokintaa varten vuoden aikana kaikille eläimille varattava kokonaisuusmäärä. Se jaetaan 365:llä, jolloin tuloksena on päivää kohti varattava määrä. Inventoimispäivästä syyskuun 1 päivään 1942 järeillä olevien päivien lukumäärän mukaan lasketaan lopuksi, minkä verran kauraa viljelijän käyttöön vielä on varattava.

7. Taulukko 7:n sisältämä yhdistelmä täytetään kokonaisuudessaan kansanhuoltolautakunnassa.

Inventoinnin suorittajien lähimpänä esimiehenä toimii kansanhuollon johtaja. Hänen antamiensa ohjeiden mukaan on tarkastusmiesten tehtävä muistiinpanot toimituksista KH-lomakkeelle n:o E 71.

Inventointityö suoritetaan mahdollisimman huolellisesti. Numerot on kirjoitettava lomakkeisiin selvästi ja laskut laskettava oikein.

Kansanhuoltopiirin tarkkailijat tulevat valvomaan työn tarkkaa suoritusta.

Samalla, kun inventoijat ylläesitetyllä tavalla suorittavat vilja-varastojen inventoinnin, on heidän annettava ohjeet viljelijälle viljan luovutusvelvollisuuden täyttämiseksi. Loppuun suoritettun inventoinnin tulos on nimittäin samalla katsottava viljan luovutusmääräykseksi.

Kun inventointitaloudet voidaan jatkuvasti, kunnes luovutusvelvollisuus on täytetty, pitää kansanhuoltolautakuntien tarkkailun alaisina, olisi yksinkertaisista varastomuistiinpanoista suurta hyötyä sekä tarkkailijoille että varsinkin viljelijöille itselleen. Sopivalle kohdalle kunkin laarin lähelle voitaisiin kiinnittää pahvilevy esim. seuraavin sarakkein:

Päivä	Laariin lisätty kg	Laarista otettu kg	Laarissa on kg
-------	-----------------------	-----------------------	-------------------

Jos viljaa käsiteltäessä tehtäisiin nämä pienet muistiinpanot, olisi viljelijä aina selvillä ainakin jauhamattomien varastojensa suuruudesta. Inventoijien on syytä huomauttaa viljelijöille tästä inventointitilaisuuksissa.

Tarkastusmiesten tehtävänä on myös tähdentää inventoinnin onnistumisen tärkeyttä viljelijöille. On saatava se käsitys yleiseksi, että rehellisyys säännöstelymääräysten noudattamisessa on yhtä kunnioitettava kuin urhoollisuus taistelussa. Kotirintaman kestäminen tärkein edellytys on leivän riittäminen ja sen oikeudenmukainen jako kaikille kansalaisille. Jos inventoijat havaitsevat viljan salaamista tai sen liian runsasta käyttöä kotieläimille, on heidän heti ilmoitettava asiasta kansanhuoltolautakunnalle.